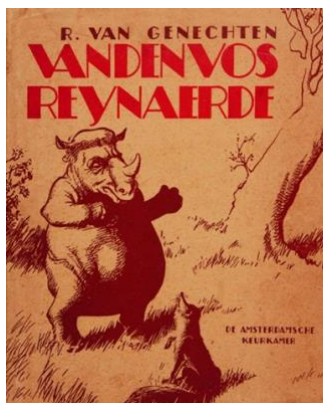

Aankondiging lezing Carel Jansen
Dinsdag 30 augustus, 10:00-12:00 uur

Van kwaad tot erger. Hoe het middeleeuwse verhaal over Reynaert de Vos werd misbruikt door de NSB.

Op 15 november 1937 verscheen in het NSB-tijdschrift *Nieuw Nederland* een kwaadaardig vervolg op het beroemde middeleeuwse verhaal over *Reynaert de Vos*. De NSB-versie was van de hand van het nationaalsocialistische kopstuk Robert van Genechten. In 1941 volgde een tweede versie, nu in boekvorm; in 1942 werd er een hoorspel van gemaakt en in 1943 kwam er een tekenfilm. Van de hand van J.C. Nije verscheen in 1942 in een ander NSB-blad, *Ontwakend Volk*, ook een vervolgverhaal op het vervolgverhaal van Van Genechten.

Omslag van het boek van
Van Genechten (1941)

Scène uit de film gebaseerd op het boek van
Van Genechten (1943)

In deze lezing zal ik aandacht besteden aan de belangrijkste kenmerken van deze antisemitische Reynaertversies. Met name zal ik ingaan op de wijze waarop de nationaalsocialistische bewerkers en auteurs – Van Genechten voorop – het klassieke Reynaertverhaal gebruikten om hun ideeën te propageren. Aan het eind van de lezing laat ik nog enkele fragmenten zien uit de film die werd gebaseerd op het boek van Van Genechten. Waarom is die maar één keer vertoond, ondanks de onmiskenbare kwaliteit van de tekeningen? Wat mankeerde er wellicht aan de film in de ogen van de NSB-top en de Duitsers die bij de eerste en meteen ook laatste vertoning aanwezig waren?

Ook de figuur van Van Genechten zelf komt ter sprake. Wat was zijn achtergrond; wat was de politieke lijn die hij voorstond? Waarom raakte hij in 1942 uit de gratie van de Duitsers? Wat was de aanleiding voor zijn twee mislukte zelfmoordpogingen in 1943? Wat gebeurde er met hem in de laatste jaren van de oorlog? In hoeverre voelde hij zich als maker van propagandamateriaal medeverantwoordelijk voor de misdaden van het regime dat daarmee werd ondersteund?

Van kwaad tot erger, zo ging het met de misdaden van het nationaalsocialisme. Van kwaad tot erger ook, zo ging het met de opvattingen van Van Genechten en met de versies van zijn vervolgverhaal. Ook een prachtig verhaal als de Reynaert kan gemakkelijk worden misbruikt voor verwerpelijke politieke doelen, zo blijkt uit deze geschiedenis. Het is goed dat ook nu nog te beseffen en te zien wat de gevaren zijn van propaganda in een aantrekkelijke verpakking.